

NATURRESERVATET HÖSÅS, SÄFFLE KOMMUN

BESLUT

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 kap 7 § miljöbalken att upphäva den del av naturreservatet Hösås som redovisas på kartan i bilaga 1.

Länsstyrelsen beslutar vidare att upphäva tidigare meddelade föreskrifter samt med stöd av 7 kap. 5 § miljöbalken (1998:808) meddela nya inskränkningar och skäl för naturreservatet Hösås.

Syfte med naturreservatet

Syftet med reservatet är att:

- bevara askbeståndet
- bevara markvegetationen
- bevara de typiska växt- och djursamhällen som är karakteristiska för dessa livsmiljöer i gynnsamt tillstånd
- friluftsliv ska kunna bedrivas i hela naturreservatet och besökare ska kunna se och uppleva områdets botaniska och växtgeografiska bevarandevärden genom att stigar och informationsmaterial hålls i gott skick

Syftet uppnås genom att inget egentligt skogsbruk bedrivs i området och att områdets orördhet bibehålls genom att exploatering och arbetsföretag i området förhindras.

Syftet nås även genom att områdets tillgänglighet för friluftslivet upprätthålls genom god framkomlighet via ledsystem, tillgång till rastplatser samt goda möjligheter till information och upplevelser av områdets biologiska och växtgeografiska värden.

Föreskrifter

Länsstyrelsen beslutar om nedanstående föreskrifter för att tillgodose syftet med naturreservatet.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för de åtgärder som behövs för att nå syftet med reservatet samt den uppföljning som anges i den till detta beslut hörande skötselplanen. Föreskrifterna ska inte heller utgöra hinder för förvaltare att genomföra eller upphandla den skötsel som ska genomföras enligt till beslutet hörande skötselplan.

Länsstyrelsen kan med stöd av 7 kap. 7 § miljöbalken medge dispens från meddelade föreskrifter, om det finns särskilda skäl.

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i den rätt att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med reservatet:

Utöver vad som annars gäller i lagar och författningar är det i naturreservatet förbjudet att:

1. uppföra byggnad
2. utföra täkt av något slag samt att spränga, schakta eller utfylla
3. dika eller uppdämma så att till- eller avrinningsförhållandena ändras
4. anlägga ny väg
5. anordna upplag av annat än virke från naturreservatet
6. avverka skog eller utföra andra ingrepp i skogsbestånden

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheter att tåla visst intrång:

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att följande anordningar och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med naturreservatet:

1. utmärkning av och upplysning om naturreservatet
2. p-plats
3. led genom reservatet
4. infotavla vid parkeringen
5. åtgärder i enlighet med skötselplan

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas i, samt om ordningen i reservatet i övrigt (gäller även markägare och innehavare av särskild rätt).

Utöver vad som annars gäller i lagar och författningar är det i naturreservatet förbjudet att:

1. göra upp eld
2. skada eller ta bort träd och buskar, inklusive död ved såsom lågor, torrträd och torra grenar, samt skada eller ta bort döda träd eller träddelar
3. plocka eller gräva upp växter (gäller såväl blomväxter som mossor, lavar och svampar)
4. medföra hund som inte hålls kopplad
5. utan Länsstyrelsens tillstånd i näringssyfte organiserat utnyttja området, samt för skolor och institutioner att regelmässigt utnyttja området för att utföra vetenskapliga eller andra undersökningar

I samband med vetenskapliga undersökningar kan Länsstyrelsen meddela undantag från ordningsföreskrifterna under C7. Till vetenskapliga undersökningar räknas bl.a. den del av Länsstyrelsens regionala miljöövervakning som utförs i samråd med naturvårdsförvaltningen, undersökningar inom ramen för uppföljning av åtgärdsprogram för hotade arter samt inventeringar av vissa organismgrupper.

Fastställande av skötselplan

Med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken fastställer Länsstyrelsen den i bilaga 4 redovisade skötselplanen för naturreservatet.

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Naturreservatet Hösås
Län	Värmland
Kommun	Säffle
Lägesbeskrivning	1,5 km VNV om Värmlands Nysäter
Församling/Socken	Gillberga
Topografisk karta	10C NV
Ekonomisk karta	10C 5f
Naturgeografisk region	21 a Sydvästra Sveriges kuperade barr- och lövskogslandskap
Fastighet	Hösås 3:1
Areal	1,7 ha
Förvaltare	Länsstyrelsen i Värmlands län

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Ärendets beredning

Naturreservatet Hösås bildades redan 1968. I och med att kunskapen om naturvård och naturreservat förbättras kontinuerligt är det viktigt att beslut om, och skötselplaner för naturreservat moderniseras i samma takt. Gällande beslut och skötselplan för naturreservatet Hösås är från 1989. Länsstyrelsen har bedömt det som värdefullt för fortsatt bevarande och skötsel av områdets naturvärden att genomföra en revision av det 20 år gamla beslutet med tillhörande skötselplan.

Beslutet innebär även en justering av gränsen för naturreservatet. Den nya gränsen överensstämmer med det område som har höga naturvärden, och som sedan bildandet har varit markerad som reservatets gräns i fält.

LÄNSSTYRELSENS MOTIVERING OCH INTRESSEPRÖVNING

Beskrivning av omgivande landskap och reservatet

Området är växtgeografiskt intressant eftersom det hyser Värmlands största sammanhängande askbestånd, beläget nära artens naturliga nordgräns. Trädskiktet är artrikt och här förekommer förutom ask även andra ädellövträd bl.a. alm och lönn. Här finns även arter som bl.a. björk, hägg, klibbal, rönn, asp, gråal, sälk och oxel. I buskskiktet förekommer en hel del hassel som i vissa partier dominerar. Skogsvårdsstyrelsen har pekat ut området som nyckelbiotop med ädellöv. Det är botaniskt intressant med flertalet arter i fältskiktet som indikerar rika lundmiljöer bl.a. trolldruva, skogsviol, lundgröe och olvon. Även i bottenskiktet finns flertalet arter som indikerar rika, fuktiga lundmiljöer, t.ex. lundpraktmossa, skuggstjärnmossa, hasselmossa. De

biologiska värdena är starkt kopplade till rådande markförhållanden. Markförhållandena präglas av hög mullhalt, påverkan från basisk morän och ett ytligt, rörligt grundvatten.

Kombinationen av den för regionen säregna askskogen, områdets magnifika vårbloomning av bl.a. vitsippor och blåsippor samt Hösåsklätten, en uppskattad utkiksplats strax norr om reservatet, gör området mycket besöksvärt. För att underlätta för allmänhetens besök finns bl.a. en P-plats, informationstavla, en markerad led, m.m. Eftersom reservatets markerade led ansluter till den stig som leder upp till klätten, nyttjar klättens besökare reservatets parkering. På så sätt får de även uppleva reservatets värden på sin vandring upp till klätten. Norr om vägen, utanför naturreservatet, finns en stam från en gammal jätteask, kallat askmonumentet, som minner om hur askarna kring gårdarna i området kunde se ut.

Centrala värden för upplevelse inom Hösås är:

- Det säregna askbeståndet som här växer på sin norra utbredningsgräns
- Upplevelser kopplat till en rik lundmiljö inklusive en magnifik vårbloomning av bl.a. vitsippor och blåsippor
- Områdets lättillgänglighet genom information samt iordningställd rastplats och parkeringsplats

Motiv till skydd

Med hänsyn till naturreservatets höga biologiska och växtgeografisk värden kvarstår Länsstyrelsens tidigare bedömning att detta är ett mycket skyddsvärt område vars värden endast kan säkerställas genom att området skyddas som naturreservat. För att säkerställa och öka områdets samlade värden anser Länsstyrelsen att en revidering av föreskrifter och skötselåtgärder för naturreservatet är befogat.

Föreslagna åtgärder i den reviderade skötselplanen (bilaga 4) är en del i Länsstyrelsens arbete med främst två regionala miljömål:

- *Levande skogar*; skydd av området ingår i delmål 1, undantagande av ytterligare arealer skyddsvärd skogsmark från skogsproduktion.
- *Ett rikt växt- och djurliv*; skydd, upprättande och bevarande av livsmiljöer är den viktigaste delen i agerandet för att uppfylla delmålen 1 och 2, att hejda förlusten av biologisk mångfald och att förbättra bevarandestatusen för hotade arter.

Länsstyrelsen gör bedömningen att detta är ett mycket skyddsvärt område vars naturkvalitéer endast kan säkerställas genom att det undantags från generellt skogsbruk och arbetsföretag som påverkar mark, flora och fauna.

Överensstämmelse med planer, internationella åtaganden, miljö kvalitetsmål m.m.

Förändringen av skötselåtgärder och föreskrifter för naturreservatet Hösås är en del i Länsstyrelsens arbete med att uppnå delmål 1 inom miljökvalitetsmålet "Levande skogar" samt delmålen 1 och 2 inom miljökvalitetsmålet "Ett rikt växt- och djurliv". Beslutet följer även riktlinjer för prioritering av naturreservatsskydd och Sveriges internationella åtaganden om skydd av den biologiska mångfalden.

Beslutet bedöms vara förenligt med en från allmän synpunkt godtagbar användning av mark- och vattenresurserna enligt 3 och 4 kap. miljöbalken.

Intresseprövning

I reservatsbildningsprocessen ingår som en del att i alla frågor göra en vägning mellan enskilda och allmänna intressen med den utgångspunkten att det ska finnas en rimlig balans mellan de värden som ska skyddas genom förbudet/inskränkningen, och den belastning som förbudet/inskränkningen har för den enskilde. Länsstyrelsen menar att den avgränsning av naturreservatet och de inskränkningar som gjorts av markanvändningen är nödvändiga, och att de inte går längre än vad som behövs för att uppnå syftet med naturreservatet (se nedan). Länsstyrelsens ställningstagande i denna del har skett med tillämpning av proportionalitetsprincipen.

Upplysningar

Länsstyrelsen är enligt punkten A2 bilagan till förordningen (1998:900) om tillsyn enligt miljöbalken, ansvarig för att bedriva tillsyn över naturreservatet. Särskild tillsynsman anlitas. I tillsynen ingår att övervaka att reservatsföreskrifterna följs. Enligt 29 kap. 2 och 2 a §§ miljöbalken gäller bland annat att brott mot föreskrift som meddelats med stöd av 7 kap miljöbalken kan medföra straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad föreskrift, kan Länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

Synpunkter från remissinstanserna

Inga synpunkter som föranleder någon ändring av beslutsförslag eller skötselplan har inkommit.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, miljödepartementet, se bilaga 5.

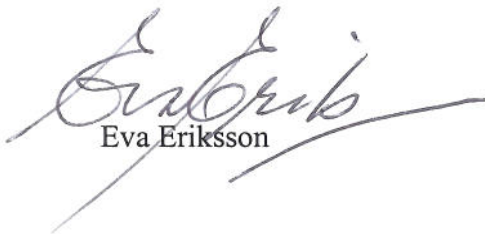

BESLUT

2009-10-05

Dnr 511-13709-05

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Eva Eriksson. Föredragande har varit avdelningsdirektör Johan Bohlin. I den slutliga handläggningen har även länsjurist Karin Sjöberg deltagit.

Eva Eriksson

Johan Bohlin

Bilagor

1. Beslutskarta, som även visar den del av reservatet som upphävs
2. Översiktskarta
3. Områdesbeskrivning
4. Skötselplan
5. Hur man överklagar

Jan-Ove Larsson, Rolfsbol Sydstugan, 661 95 VÄRMLANDS NYSÄTER

Martin Larsson, Torp Hasselhögen, 661 95 VÄRMLANDS NYSÄTER

Stefan Larsson, Torp Hasselhögen, 661 95 VÄRMLANDS NYSÄTER

Säffle kommun, Kanaltorget 1, 66180 SÄFFLE

Skogsstyrelsen Region Svea, Box 387, 651 09 KARLSTAD

Naturskyddsföreningen, Länsförbundet i Värmland, Verkstadsgatan 1, 652 19 KARLSTAD

Wermlands Ornitologiska Förening, c/o Björn Arvidsson, Lignellsgatan 3A, 654 63
KARLSTAD

Värmlands Botaniska Förening, c/o Per Larsson, Fallängsvägen 39 A, 671 51 ARVIKA

Värmlands läns jaktvårdsförbund, Box 65, 660 60 MOLKOM

LRF, Länsförbundet i Värmlands län, Köpmannagatan 2^{4tr}, 652 26 KARLSTAD

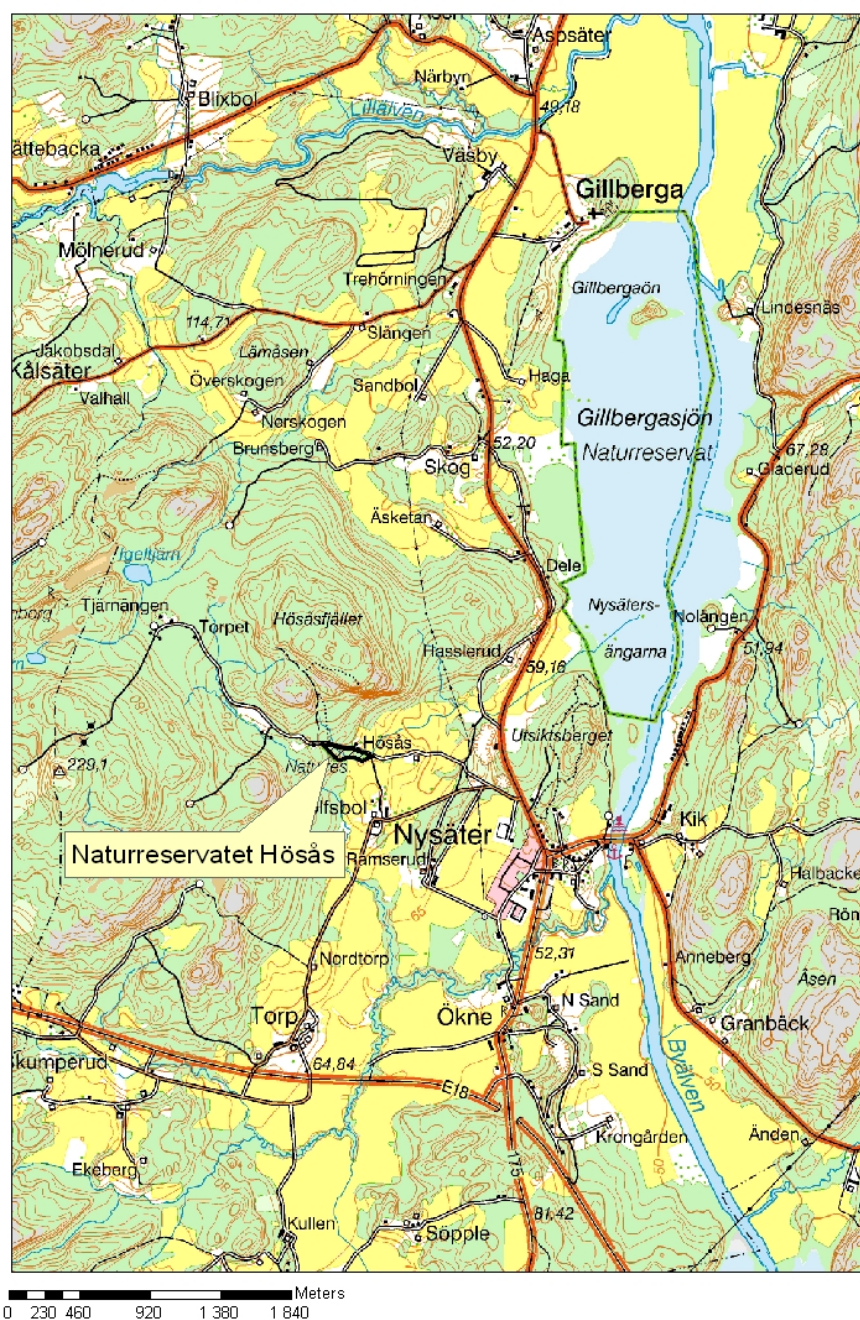
Egon Jakobsson, Lilla Tinnhöjden, 670 35 GUNNARSKOG

Lennart Landenmark, Länsstyrelsen

Copyright Lantmäteriverket 2009, dnr 106-2004/188

Beslutskarta för naturreservatet Hösås (heldragen svart linje)
Område för vilket beslut om naturreservat upphävs (snedstreckad yta)

Copyright Lantmäteriverket 2009, dnr 106-2004/188

Översiktskarta för naturreservatet Hösås (snedstreckat område)

Naturvårdsenheten
Oscar Sävström

OMRÅDESBESKRIVNING FÖR NATURRESERVATET HÖSÅS

1. Beskrivning av naturreservatet

Hösås naturreservat ligger ca 2 km sydväst om Gillbergasjön, ca 1,5 km nordväst om samhället Nysäter i Säffle kommun. Precis norr om reservatet ligger Hösåsklätten, en utkikspunkt som nås via en markerad led från reservatet. Reservatet bildades 1968.

Reservatet är ca 2 ha stort och består av ett askdominerat lövträdsbestånd med ett frodigt och relativt artrikt fältskikt. Askarna är smala med små kronor, troligen p.g.a. att de växt upp i tät bestånd. Området är växtgeografiskt intressant eftersom det är Värmlands största sammanhängande askbestånd. Merparten av träden är ca 75 år gamla, ca 20-25 m höga och har en stamdiameter på ungefär 20-30 cm. Uppslag av askplantor förekommer rikligt i större delen av reservatet. I trädsiktet förekommer även bl.a. björk, klibbal, rönn, lönn, asp, alm, gråal, sälg och oxel. Tidigare fanns även gran i trädsiktet men den är numera bortgallrad och återfinns nu endast i busksiktet.

I busksiktet finns förutom yngre generationer av ovan nämnda arter i trädsiktet bl.a. hassel, en, hägg, brakved, måbär, gråvide, svartvide, olvon samt enstaka fövildade krusbär och vinbär.

Fältsiktet är relativt artrikt. Enligt den inventering som utfördes 1969, då 6 provrutor (2x2 m) permanent markerades, noterades ca 40 kärlväxtarter och 15 mossarter. Vid samma tillfälle gjordes en mer heltäckande inventering över hela reservatet och då noterades drygt 110 kärlväxtarter och 20 mossarter i reservatet. Inventeringen av kärlväxterna i de 6 provrutorna upprepades 1979, och vid detta tillfälle hade antalet arter ökat till drygt 50. I fältsiktet växer flertalet arter som indikerar rika lundmiljöer, t.ex. trolldruva, skogsviol, lundgröe och olvon. Mer vanligt förekommande arter i fältsiktet är t.ex. vitsippa, älgört, humleblomster, harsyra, skogsviol och thujamossa. En översiktlig undersökning av lavfloran utfördes i samband med att inventeringen 1969 genomfördes. Observationer från området visar på förekomst av endast vanligt förekommande arter för regionen, med undantag för skriftlaven som är något mindre vanlig.

Markförhållandena präglas av en hög mullhalt, påverkan från basisk morän och ett ytligt, rörligt grundvatten. De basiska markförhållandena kommer av den grönsten som förekommer i berggrunden i området. Två mindre vattendrag rinner genom reservatet som vid vissa partier breder ut sig och bildar sumpskogslignande förhållanden. Även det ytliga grundvattnet gör att det i vissa delar av reservatet bildar sumpskogslignande förhållanden. Dessa förhållanden är en av huvudorsakerna till områdets säregna karaktär och speciella vegetationssamhälle. Förändringar i mark- och vattenförhållandena kommer få ekologiska konsekvenser för de representerade vegetationssamhällena, något som borde tas hänsyn till vid provning av verksamheter även utanför reservatets gränser.

Naturvårdsenheten
Oscar Sävström

Den norra gränsen av reservatet utgörs av en väg. Utmed vägen är ljusförhållandena annorlunda jämfört med in mot de centrala delarna av reservatet vilket leder till att trädkronorna utvecklas asymmetriskt. Döda eller döende grenar och träd riskerar att rasa ner på vägen och äventyra allmänhetens säkerhet. Markägaren har uttryckt önskemål om att vidta åtgärder mot de döda eller döende grenar och träd utmed vägen.

Friluftslivet är ett prioriterat inom reservatet. För att underlätta för friluftslivet har flertalet anordningar arrangerats, bl.a. P-plats, spångad led och ett askmonument. Reservatet har inte bara det säregna askbeståndet som dragningskraft. Reservatets markerade led tar dig genom en magnifik vårbloomning med bl.a. vitsippor och blåsippor. En annan stor dragningskraft till reservatet är Hösåsklätten, en uppskattad utkikplats som ligger norr om reservatet. Eftersom reservatets led ansluter till den stig som leder upp till klätten, nyttjar klättens besökare reservatets parkering. På så sätt får de även uppleva reservatets värden på sin vandring upp till klätten.

Figur 1. Skötselområdenas utbredning inom naturreservatet Hösås. Friluftsliv behandlas i ett eget skötselområde och innefattar hela reservatet.

2009-08-12

511-13709-05

Naturvårdsenheten
Johan Bohlin

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET HÖSÅS

1 Syftet med naturreservatet

Syftet med reservatet är att bevara askbeståndet och de växtsamhällen som finns i området samt att underlätta allmänhetens besök och studier.

2 Beskrivning av bevarandevärden

2.1 Administrativa data

Objektnamn	Hösås	
RegDOS-nummer	2002204	
Kommun	Säffle	
Markslag och naturtyper:		(hektar)
Skogsmark	Ädellövskog	1,3
	Triviallövskog	0,4
Total areal		1,7
Prioriterade bevarandevärden:		
Markslag	Ädellövskog, bäckar och fuktiga marker i lundmiljö	
Strukturer	Flerskiktat trädskikt, ädellöv, död ved, lundartat fältskikt	
Arter	Trolldruva, skogsviol, ormbär, lundgröe, lundpraktmossa, skuggstjärnmossa, hasselmossa, skriftlav,	
Friluftsliv	Lättillgängliga upplevelser kring ett för området säregen biologisk miljö.	

2.2 Historisk och nuvarande markanvändning

Områdets historik är något oklar. I en delningsbeskrivning från 1828 ingår det i ett större avrösningsområde vilket benämns som "god skogsmark beväxt med tall och gran". Enligt hembygdkartan från slutet på 1800-talet dominerades området av lövträd med endast enstaka

Naturvårdsenheten
Johan Bohlin

barrträd. I början av 1930-talet var området en vacker lövdominerad ”snårskog” enligt anhöriga (Ingrid Johansson, Värmlands Nysäter) till dåvarande markägare. Då fanns även flera stora askar kvar men de avverkades efterhand och såldes som huggkubbar. En stam av en stor ask finns uppställd strax norr om reservatet, det så kallade askmonumentet, men den härstammar inte från reservatet utan från någon av granngårdarna. Enligt ekonomiska kartan från 1960-talet var områdets trädskikt helt slutet vid denna tidpunkt, och det finns inga tecken på någon form av betes- eller slåtterhävd. Det var i början av 1960-talet som området uppmärksammades för sin säregna karaktär och reservatsplanerna startade.

Idag är området av karaktären blandlövskog med ask som dominerande trädslag. Inget skogsbruk förekommer längre. Underröjning av gran har gjorts i reservatet för att området ska bibehålla sin lövkaraktär.

2.3 Områdets bevarandevärden

2.3.1 Biologiska bevarandevärden

Området är växtgeografiskt intressant eftersom det hyser Värmlands största sammanhängande askbestånd, beläget nära artens naturliga nordgräns. Trädskiktet är artrikt och här förekommer förutom ask även andra ädellövträd bl.a. alm och lönn. Här finns även arter som bl.a. björk, hägg, klibbal, rönn, asp, gråal, sälg och oxel. I buskskiktet förekommer en hel del hassel som i vissa partier dominerar. Skogsvårdsstyrelsen har pekat ut området som nyckelbiotop med ädellöv. Det är botaniskt intressant med flertalet arter i fältskiktet som indikerar rika lundmiljöer bl.a. trolldruva, skogsviol, lundgröe och olvon. Även i bottenskiktet finns flertalet arter som indikerar rika, fuktiga lundmiljöer, t.ex. lundpraktmossa, skuggstjärnmossa, hasselmossa. De biologiska värdena är starkt kopplade till rådande markförhållanden. Markförhållandena präglas av hög mullhalt, påverkan från basisk morän och ett ytligt, rörligt grundvatten.

2.3.2 Bevarandevärden för friluftsliv

Kombinationen av den för regionen säregna askskogen, områdets magnifika vårblooming av bl.a. vitsippor och blåsippor samt Hösåsklätten, en uppskattad utkiksplats strax norr om reservatet, gör området mycket besöksvärt. För att underlätta för allmänhetens besök finns bl.a. en P-plats, informationstavla, en markerad led, m.m. Eftersom reservatets markerade led ansluter till den stig som leder upp till klätten, nyttjar klättens besökare reservatets parkering. På så sätt får de även uppleva reservatets värden på sin vandring upp till klätten. Norr om vägen finns en stam från en gammal jätteask, kallat askmonumentet, som minner om hur askarna kring gårdarna i området kunde se ut.

Centrala värden för upplevelse inom Hösås är:

- Det säregna askbeståndet som här växer på sin norra utbredningsgräns
- Upplevelser kopplat till en rik lundmiljö inklusive en magnifik vårblooming av bl.a. vitsippor och blåsippor
- Områdets lättillgänglighet genom information samt iordningställd rastplats och parkeringsplats

Naturvårdsenheten
Johan Bohlin

- Jätteasken kallad askmonumentet som är placerad just norr om reservatsgränsen

3 Revision av skötselplanen

Vid revidering av skötselplanen för Hösås är det viktigt att utvärdera de tidigare åtgärder som utförs och därefter anpassa skötseln efter resultaten.

3.1 Områdets utveckling sedan reservatets bildande

Naturreservatet Hösås bildades 1968. Alltsedan dess har invandring och igenväxning av gran har sedan dess bedömts vara ett stort hot mot reservatets utpekade värden. Eftersom ett av huvudsyftena med reservatet är att skydda och vårda Värmlands största sammanhängande askbestånd, har vidtagna insatser framförallt koncentrerats till att hålla efter gran. När reservatet bildades fanns en hel del granar, men de är numera bortgallrade.

Askbeståndet är relativt likåldrigt. För att gynna dimensionsutveckling bland askarna har vissa delar av området gallrats ordentligt. Syftet var att öka ljusmängden och på så sätt få grövre askindivider. Än så länge har askarna inte brett ut sig på önskvärt sätt, något som kan tyda på att friställandet inte var tillräckligt utförd eller att det inte gått tillräckligt lång tid efter insatsen. Effekten har dock gett resultat i buskskiktet där hassel numera dominerar i vissa delar, samt att trädföryngringen är god.

För att underlätta allmänhetens besök av reservatet har anordningar för friluftslivet anordnats. Här finns bl.a. en p-plats, informationstavla, en markerad led, m.m. Enligt tidigare planering skulle även tre sittgrupper placeras ut, något som fortfarande saknas.

3.2 Omvärldsanalys

Dagens naturvårdsarbete påverkas i hög grad av de nationella miljömålen samt det europeiska nätverket *Natura 2000*. Som ett led i detta arbete sker idag inom naturvården en stor satsning på att skapa gynnsam bevarandestatus för utpekade naturtyper, strukturer och typiska arter. För att skapa gynnsamma livsmiljöer för ett flertal rödlistade och hotade arter i länet har naturvårdsinsatser bland annat fokuserats på att skapa en högre andel död ved och löv i skogslandskapet. Ytterligare satsningar inom dagens naturvårdspolitik är att i högre grad kombinera naturvård, skogsbruk, friluftsliv och kulturmiljövård.

3.3 Handlingsalternativ och överväganden

Den gamla indelningen av skötselområden bör bytas ut för att bättre passa de skiftande markförhållandena. De skiftande markförhållandena borde således även leda till att varje skötselområde har olika mål. Ask är huvudsyftet med reservatet vilket innebär att dess fortlevnad är av största prioritet. I de våta partierna närmast vattendragen har asken svårt att konkurrera med klibbal, något som är helt naturligt. I resterande delar reservatet dominerar ask, både i träd- och i buskskiktet.

Idag är trädskiktet fortfarande relativt likartat och det finns väldigt liten variation i åldersstruktur och dimensioner. För att fortsätta arbetet mot en ökad dimensionsutveckling och bättre skiktad struktur i beståndet bör ytterligare friställningar utföras. Till skillnad mot

Naturvårdsenheten
Johan Bohlin

tidigare där man avverkade träd som fördes bort, bör framtida insatser utföras genom ringbarkning. Ringbarkning ökar mängden död ved, något som skapar ökade möjligheter för den biologiska mångfalden.

Tidigare skötselinsatser har bl.a. syftat till att gynna hasseln, något som gett gott resultat. Gallringar i trädskiktet har utförts för att få ner mer ljus till buskskiktet för att gynna hasseln. Hasseln bör även fortsättning prioriteras i de områden där den idag dominerar buskskiktet.

Alltför mycket gran är ett hot mot reservatets syften. Således kommer inga granar medvetet att släppas upp, men om fåtalet granar ändå skulle etablera sig bedöms inte reservatets värden och reservatets syften hotas av det.

Död ved, något som utgör en bristvara i dagens skogar, är biologiskt mycket värdefullt och utgör viktiga miljöer för många organismer. Det bör därför vara en prioriterad åtgärd att öka mängden död ved för att på så sätt öka den biologiska mångfalden i reservatet. De träd och grenar som avverkas i samband med olika skötselåtgärder bör förbli inom reservatets gränser för att öka mängden död ved.

Området närmast vägen har alltid varit ljusare i och med öppningen i trädskiktet för vägen. Effekten av den ökade ljusmängden har lett till att askarna närmast vägen har utvecklats asymmetriskt. Detta har tidigare inte varit ett problem men eftersom vissa av träden, eller delar av träden, nu börjar bli dåliga och riskerar att falla över vägen har ett särskilt skötselområde bildats för att hantera brynzonen mot vägen.

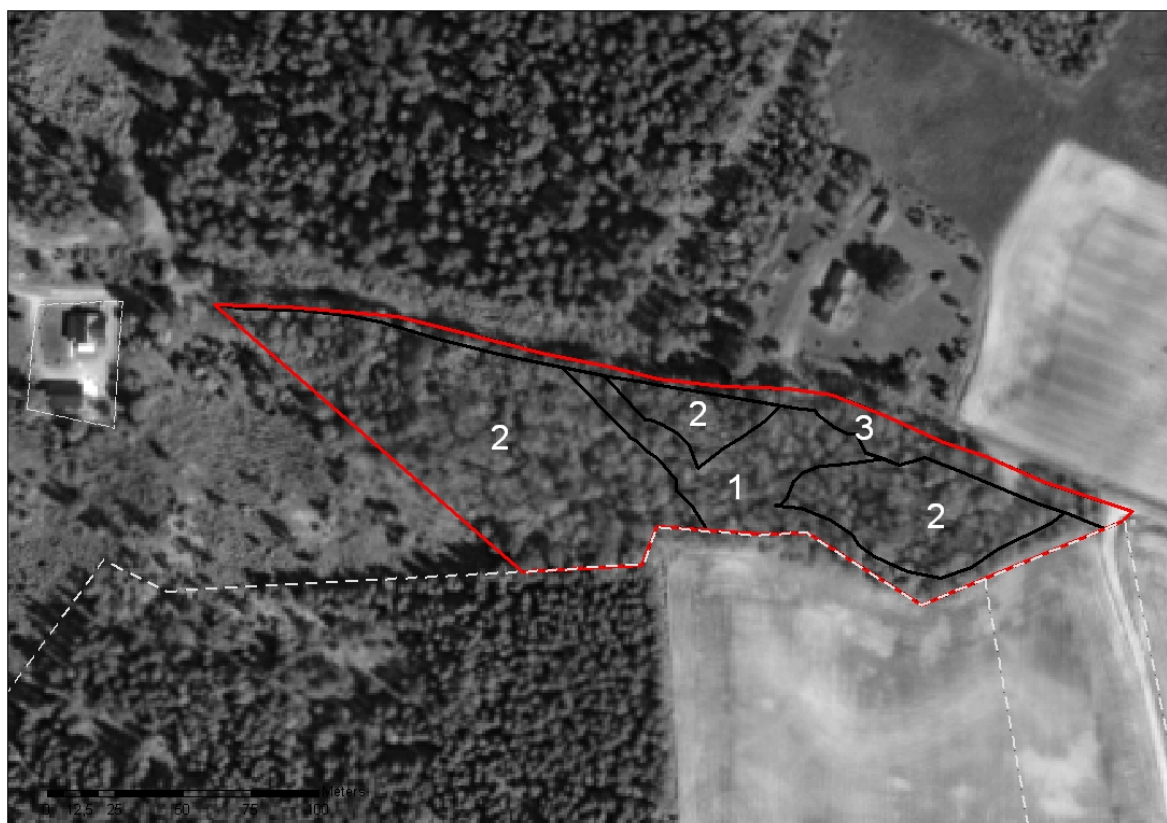
Funderingar har funnits kring förnygringsavverkning av hasseln för att t.ex. gynna nötproduktionen, men detta bordläggs till nästa revidering. Hasselförnygringen anses idag vara tillräckligt god för att tillgodose berörda arters behov.

4 Skötselområden

Inom reservatet finns fyra typer av skötselområden; 1) Lövskog på fuktig till våt mark, 2) Lövskog på frisk till torr mark, 3) Lövbryn mot vägen samt 4) Friluftsliv (i hela reservatet). För varje skötselområde finns en generell beskrivning med avseende på t.ex. karaktär, värden och kvalitetsmål samt de åtgärder som föreslås för att bibehålla utpekade värden. För en mer detaljerad beskrivning hänvisas till separat delområdesbeskrivning.

Indelningen av reservatets skötselområden grundar sig på markförhållandena. Således skiljer sig framförallt målbilden för skötselområdena, men även skötseln skiljer sig delvis. I de riktigt fuktiga till våta områdena lämnas utrymme för en annorlunda trädslagsfördelning med en mindre andel ask i trädskiktet. I övriga delar ska andelen ask i trädskiktet vara dominerande.

Naturvårdsenheten
Johan Bohlin

Figur 1. Skötselområden i naturreservatet Hösås. Friluftsliv behandlas som ett eget skötselområde och omfattar hela reservatet.

4.1 Generella åtgärder för reservatet

Vissa moment kopplat till skötsel och uppföljning är generella för reservatet. Att följa upp reservatets vegetationsutveckling är ett exempel där data finns sparat sedan 1970-talet. Detsamma gäller fotodokumentation över askmonumentet samt området i övrigt, som också finns sedan decennier tillbaka. För dessa har egna kvalitetsmål formulerats.

4.1.1 Kvalitetsmål

- Återinventering av de 6 permanent markerade provrutorna med startår 2006, samt genomförande av fotodokumentation enligt tidigare metod

4.2 Skötselområde 1: Lövskog på fuktig till våt mark

Normalt dominerar asken trädskiktet men i de våta partierna har den svårt att konkurrera ut andra trädarter, framförallt klibbal. Dessa markförhållanden råder längs bäcken samt i ett fuktigare parti där bl.a. det ytliga grundvattnet tränger fram.

Naturvårdsenheten
Johan Bohlin

4.2.1 Kvalitetsmål

- Ingen gran i trädsiktet
- Mängden död ved ska inom en 10 års period inte understiga 15 % av totala virkesvolymen

4.2.2 Åtgärder

Røj bort den gran som kommer upp. Ringbarkning av løyträd kan utföras i syfte att öka mängden död ved, öka ljustillgången för att gynna dimensionsutveckling, samt för att få en bättre skiktad struktur i beståndet.

4.3 Skötselområde 2: Lövskog på frisk till torr mark

På de friska till torra partierna dominerar fortfarande asken bland övriga lövträd. Övrigt i trädsiktet finns bl.a. lönn, hägg, björk, alm och rönn. Mängden död ved är låg. Busksiktet domineras av hassel. Bitvis finns ett utbrett fältsikt med typiska lundarter som t.ex. trolldruva, skogsviol och lundgröe.

4.3.1 Kvalitetsmål

- Blandlövskog med 70 % ask i trädsiktet
- Dominans av ask i busksiktet
- Andelen hassel i busksiktet ska inte understiga 20 %
- Ingen gran i trädsiktet
- Den totala mängden död ved ska inom en 10 års period inte understiga 15 % av totala virkesvolymen

4.3.2 Åtgärder

Røj bort eller ringbarka gran. Ringbarka även lövträd för att öka mängden död ved, öka ljustillgången för att gynna dimensionsutveckling, samt för att få en bättre skiktad struktur i beståndet. I de partier med riklig förekomst av hassel ska trädsiktet anpassas så att hasseln fortsättningsvis gynnas, t.ex. genom ringbarkning eller avverkning.

4.4 Skötselområde 3: Lövbryn mot vägen

Reservatet gränsar i norr mot en väg. Skötselområde 3 utgör en ca 10 m bred zon längs vägen. Utmed vägen är ljusförhållandena annorlunda jämfört med in mot de centrala delarna av reservatet vilket leder till att trädkronorna utvecklas asymmetriskt. Döda eller döende grenar och träd riskerar att rasa ned på vägen och äventyra allmänhetens säkerhet. Den väggen som hör till vägen är idag röjd och saknar helt vedartad vegetation.

4.4.1 Kvalitetsmål

- Väggen ska vara röjd till yttre släntkrön där vägdike finns. I övrigt ca 3 m från vägkanten

Naturvårdsenheten
Johan Bohlin

- Det skall inte finnas träd eller grenar som med stor risk kan innebära skada på närboende eller trafikanter

4.4.2 Åtgärder

De träd och de grenar som visar påtagliga tecken på nedsatt vitalitet och som därför utgör en märkbar risk för allmänheten att nyttja vägen eller för den tomt med tillhörande byggnader som ligger direkt norr om vägen, ska avverkas och placeras inne i reservatet för att där öka mängden död lövved.

4.5 Skötselområde 4: Friluftsliv

Ett av syftena med reservatet är att underlätta allmänhetens besök och studier. I den östra delen av reservatet finns en P-plats där strövstigen som leder genom reservatet startar. Här finns även en informationstavla som beskriver reservatets värden. Det faktum att reservatet är Värmlands största sammanhängande askbestånd gör området mycket intressant både för studier och för besök. En stor dragningskraft till reservatet är Hösåsklätten, en uppskattad utkiksplats som ligger norr om reservatet. Eftersom reservatets markerade led ansluter till den stig som leder upp till klätten, nyttjar klättens besökare mestadels reservatets parkering.

Norr om vägen, utanför naturreservatet, finns det så kallade askmonumentet; en stam från en gammal jätteask som minner om hur askarna kring gårdarna i området kunde se ut. Skötseln av området vid asken är idag något eftersatt.

4.5.1 Kvalitetsmål

- Parkeringsplatsen och leden genom reservatet ska vara ordentligt underhållna
- Informationsskylten ska vara tydlig och aktuell
- Ny pedagogisk skylt med fokus på att visa, förklara och ge insikter kopplade till Hösås säregna miljö t.ex. samband mellan markförhållanden och artsammansättning

4.5.2 Åtgärder

Stigmarkeringar och spänger ska kontinuerligt ses över och underhållas. P-platsen ska underhållas regelbundet. Informationstavlan vid P-platsen är gammal och en ny tavla bör tas fram.

Askmonumentet, utanför reservatet, skall om möjligt flyttas till reservatets p-plats. Eftersom askmonumentet ligger utanför reservatet måste tillstånd till eventuella åtgärder inhämtas från markägarna.

5 Uppföljning

5.1 Uppföljning av skötselåtgärder

En tillsynsman finns för reservatet som ansvarar för att de uppdrag Länsstyrelsen ger genomförs. Tillsynsmannen ska dokumentera genomförda uppdrag enligt Länsstyrelsens arbetsbeskrivning.

Naturvårdsenheten
Johan Bohlin

5.2 Uppföljning av kvalitetsmål

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av kvalitetsmålen genomförs varje år för:

- Informationstavlor
- Parkeringsplats samt leder och ledmarkeringar
- Översyn av träd och grenverk i skötselområde 3

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av kvalitetsmålen genomförs var tionde år för:

- Inventering av mängden död ved med inledande inventeringar 2010
- Inventering av trädslagsfördelningen med inledande inventeringar 2010
- Återinventering av de 6 permanent markerade provrutorna med inledande inventeringar 2010
- Genomförande av fotodokumentation enligt tidigare metod för att genom bilder visa på eventuella vegetationsförändringar

6 Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Åtgärd	När	Skötselområde
Röjning av gran	Vart 3:e år, start 2010	Hela reservatet
Risikanalys och ev. åtgärdande av träd och grenverk utmed vägen	Varje år, start 2010	Skötselomr. 3
Upprustning av informationstavla	2010	Skötselomr. 4
Utvidgning av P-plats för buss	2011	Skötselomr. 4
Översyn och ev underhåll av P-plats, leder, rastplats och informationstavla	Varje år, start 2010	Skötselomr. 4

7 Genomförd dokumentation

Området har dokumenterats i samband med Skogsvårdsstyrelsens nyckelbiotopsinventering samt två fältdagar inför revideringen av skötselplanen. Inventeringar av kärlväxter och kryptogamer utfördes 1969, med en uppföljande inventering av kärlväxterna 1979.

HUR MAN ÖVERKLAGAR LÄNSSTYRELSENS BESLUT

VAR SKALL BESLUTET ÖVERKLAGAS	Länsstyrelsens beslut kan skriftligen överklagas hos regeringen, Miljödepartementet .
VAR INLÄMNAS ÖVERKLAGANDET	Er skrivelse skall inlämnas/skickas till Länsstyrelsen och inte till regeringen.
TID FÖR ÖVERKLAGANDE	Skrivelsen måste ha kommit in till Länsstyrelsen inom tre veckor från den dag Ni fick del av beslutet , annars kan Ert överklagande inte tas upp till prövning.
HUR MAN UTFORMAR SITT ÖVERKLAGANDE M M	I skrivelsen skall Ni - tala om vilket beslut Ni överklagar, t ex genom att ange ärendets nummer (diarienumret) - redogöra för hur Ni anser att beslutet skall ändras Ni bör också redogöra för varför Ni anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt. Ni kan givetvis anlita ombud att sköta överklagandet åt Er. Behöver Ni veta mer om hur Ni skall gå till väga, så ring eller skriv till Länsstyrelsen.
ÖVRIGA HANDLINGAR	Om Ni har handlingar eller annat som Ni anser stöder Er ståndpunkt, så bör Ni skicka med det.
UNDERTECKNA ÖVERKLAGANDET	Er skrivelse skall undertecknas och namnteckningen förtydligas. Uppge också postadress samt telefonnummer där Ni kan nås dagtid.